

مقاله اصلی

مقایسه تأثیر آموزش به دو روش کتابچه و کلیپ کارتونی بر رفتارهای پیشگیری از اثرات زیان بار اشعه آفتاب در دانش آموزان پسر شهر زاهدان

تاریخ دریافت: ۹۴/۵/۱۶ - تاریخ پذیرش: ۹۴/۶/۲۰

خلاصه

مقدمه

تماس طولانی مدت و مداوم با نور خورشید بدون پوشش کافی به خصوص در ناحیه سرو گردن در دوران کودکی و نوجوانی، خطر ابتلا به سرطان پوست را در بزرگسالی افزایش می دهد. این مطالعه باهدف مقایسه تأثیر دو روش آموزشی سخنرانی همراه با کتابچه و سخنرانی همراه با کلیپ کارتونی بر رفتارهای پیشگیری از اثرات زیان بار اشعه آفتاب در دانش آموزان پسر انجام شد.

روش کار

این مطالعه نیمه تجربی در سال ۱۳۹۲ در شهر زاهدان بر ۲۰۰ دانش آموز پسر پایه ششم ابتدایی که به شکل خوشه ای چندمرحله ای به دو گروه آموزشی کتابچه آموزشی و نمایش کلیپ کارتونی تقسیم شدند انجام گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته چندقسمتی بود که روایی و پایایی آن تأیید شد. بعد از گردآوری اطلاعات اولیه برنامه آموزشی جهت گروه اول شامل سخنرانی به همراه نمایش کلیپ کارتونی و برای ایجاد مشارکت و حضور فعالانه برای فراگیران یک مسابقه آموزشی درباره محتوی فیلم و پاورپوینت ها طراحی شد. جهت گروه دوم سخنرانی همراه با پرسش و پاسخ و در پایان جلسه کتابچه آموزشی بین دانش آموزان توزیع شد پس از گذشت ۲ ماه مجدداً داده ها گردآوری و با کمک نرم افزار آماری SPSS و آزمون های آماری تی مستقل و زوجی، کای اسکور، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. سطح معنی داری در این پژوهش ۰/۰۵ در نظر گرفته شده بود.

نتایج

میانگین تغییرات نمرات آگاهی و رفتار به ترتیب در گروه کتابچه ۱/۳۸ و ۰/۳۳ و در حالی که این تغییر در گروه فیلم ۶/۳۳ و ۱/۵۲ است. که این نتایج بیانگر آن است که آموزش توسط نمایش فیلم و انیمیشن مؤثرتر و برانگیزانندگی بیشتری نسبت به کتابچه دارد.

نتیجه گیری

با توجه به نتایج لازم است که برنامه های آموزشی متناسب با سن و ترجیحاً "روش های آموزشی محرک، پویا و جذاب برای دانش آموزان تدوین شود.

کلمات کلیدی: اشعه آفتاب، دانش آموزان، رفتارهای پیشگیرانه، کلیپ کارتونی، کتابچه

پی نوشت: این مطالعه بخشی از پایان نامه درجه کارشناسی ارشد است که توسط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی زاهدان حمایت مالی شد.

۱- غلامرضا مسعودی

۲- عصمت السادات حسینی*

۳- رمضان میرزایی

۴- مهناز شهرکی پور

۵- سیدعلی حسینی

۱- عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات ارتقا سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران

۳- دانشیار بهداشت حرفه ای مرکز تحقیقات ارتقا سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران

۴- استادیار گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران

۵- دانشجوی کارشناسی اتاق عمل، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زابل، زابل، ایران

* زاهدان - دانشگاه علوم پزشکی زاهدان،

زاهدان، ایران

تلفن: ۹۸-۵۴-۳۳۴۸۱۴۳۵+

email: hosini.esmat@gmail.com

مقدمه

مواجهه با اشعه ماورای بنفش به طور طبیعی یا مصنوعی از عوامل اصلی ایجاد سرطان‌های مختلف پوست است. عمده‌ترین منبع طبیعی مولد اشعه ماورای بنفش، تشعشعات خورشید است (۱-۳). پرتوهای ماورای بنفش از یک سو برای بدن لازم است و کمبود آن باعث کمبود ویتامین D در بدن و ایجاد بیماری نرمی استخوان می‌شود و از سوی دیگر چنانچه مقدار پرتو دریافتی توسط انسان کنترل نشود می‌تواند عوارض زیان‌آوری بر سلامت پوست و چشم داشته باشد (۴).

سرطان‌ها عامل مهم و ۲۳٪ موارد مرگ‌ومیر در افراد جامعه است. از مهم‌ترین فاکتورهای مؤثر شناخته‌شده در ایجاد سرطان‌ها به‌ویژه بدخیمی‌های پوست اشعه UV می‌باشد. در ایران بررسی‌های انجام‌شده در مورد ارتباط اشعه و سرطان‌ها بسیار محدود و ناچیز است و آنچه بیشتر انجام‌شده و قابل‌استفاده است آمار سرطان‌ها و شیوع آن‌ها در بعضی از مناطق می‌باشد. در مطالعه مربوط به سرطان‌های پوست در مرکز ایران شیوع سرطان‌های پوست ۲۰/۵٪ نسبت به کل سرطان‌ها تعیین گردیده است و در مردان ۱/۵ برابر زنان است و بیشترین شیوع سنی مربوط به دهه هفتم زندگی (۶۰-۶۹) می‌باشد (۵). تماس مداوم و طولانی مدت اشعه آفتاب با پوست به‌طور حاد موجب آفتاب‌سوختگی به‌صورت قرمزی، تورم و درد و در درازمدت، ایجاد لک‌های پوستی، شلی پوست، گشادشدگی عروق پوستی، و نهایتاً "سرطان‌های پوستی و پیری زودرس پوست و ناراحتی‌های چشمی از جمله آب‌مروارید (کاتاراکت) می‌شود (۶، ۷).

مطالعاتی که در عرصه رفتارهای بهداشتی محافظت در برابر اشعه خورشید انجام‌شده بیانگر کمبود دانش و یا گستردگی رفتارهای غلط در این عرصه است، از جمله مسعود ملکی و همکاران با مطالعه و بررسی که بر آگاهی دانشجویان در مورد اثرات نور آفتاب بر پوست انجام دادند، نتایج نشان داد دانش و رفتار دانشجویان در حیطه محافظت شخصی در برابر اشعه ماورای بنفش مناسب نیست (۸). همچنین در مطالعه حاج حیدری و همکارانش که میزان آگاهی مراجعه‌کنندگان درمانگاه‌های پوست شهرستان ساری درباره مصرف ضد آفتاب را بررسی

کردند، پایین بودن سطح آگاهی مردان نسبت به زنان در آن مطالعه آشکار شده است (۹).

مطالعات نشان داده است ۸۰٪ آفتابی که در طول عمر دریافت می‌شود مربوط به دوران کودکی و نوجوانی است (۱۰). از آنجا که کودکان و نوجوانان چندین ساعت در طول هفته را در مدرسه می‌گذرانند که بعضی از ساعات آن را در معرض نور خورشید به فعالیت‌هایی در حیاط مدرسه می‌پردازند مدارس و موقعیت خاص آن به‌عنوان کانون تجمع دانش‌آموزان و نقش معلمان و اولیا در انتقال آگاهی و ایجاد نگرش مطلوب و نهایتاً "تغییر رفتار دانش‌آموزان می‌تواند نقش حیاتی و تعیین‌کننده‌ای در تحول سلامتی و پیشگیری از سرطان پوست ایفا کنند (۱۱، ۱۲). امروزه نقش رفتارهای انسان در ابتلا به بسیاری از اختلالات بهداشتی از جمله سرطان‌ها و به‌ویژه سرطان پوست به اثبات رسیده و انجام رفتارهای غلط یک مشکل بهداشتی عمومی به شمار می‌رود. قدرت اشعه UV بین ساعت‌های ۱۰ صبح تا ۴ بعدازظهر به بیشترین میزان خود می‌رسد. بنابراین بهتر است در صورت امکان افراد در ساعات فوق‌الذکر در معرض خورشید قرار نگیرند. در غیر این صورت باید در زیر یک پناهگاه ایستاد تا از معرض اشعه‌ی خورشید در امان ماند. لذا ایستادن در سایه، استفاده از کلاه‌های لبه‌دار (دارای حداقل ۷ سانتی‌متر لبه محافظتی) استفاده از لباس‌های با ٪ پوشیدگی بالا (با یقه، آستین‌های بلند و شلوار بلند) عینک آفتابی و استفاده از کرم ضد آفتاب از دیگر راهکارهای محافظت از پوست به شمار می‌رود (۱۳-۱۵).

روش آموزشی شیوه‌ای است که از طریق آن به ارائه آموزش، برای فرد یا گروه هدف پرداخته می‌شود که دارای تقسیم‌بندی‌های مختلفی است. یکی از این تقسیم‌بندی‌ها بر اساس نوع رسانه است که روش‌های آموزش بهداشت را به ۴ گروه (۱) روش‌های شفاهی: مانند سخنرانی (۲) روش‌های مکتوب مانند کتابچه (۳) روش‌های الکترونیکی: نظیر فیلم‌های آموزشی ویدئویی، نرم‌افزارهای آموزشی رایانه‌ای، اینترنت، رادیو، تلویزیون و... (۴) روش‌های ترکیبی (چندرسانه‌ای) (۱۶). سخنرانی یکی از رایج‌ترین و ساده‌ترین روش‌های آموزش مسائل بهداشتی به دانش‌آموزان است که می‌توان برای انتقال

پوست، آموزش بهداشت و بهداشت حرفه‌ای بررسی گردید که روایی تمامی سؤالات بالاتر از ۸۰٪ و پایایی آن با اجرای بررسی اولیه بر روی ۲۰ نمونه و محاسبه آلفا کرونباخ در کل حجم نمونه ۸۳٪ تأیید شد.

پاسخ سؤالات آگاهی در سه حیطة بلی-خیر-نمی‌دانم تدوین شده بود. که به پاسخ‌های صحیح نمره ۲، پاسخ‌های غلط نمره صفر و به پاسخ‌های نمی‌دانم نمره ۱ تعلق می‌گرفت هم‌چنین پاسخ‌های سؤالات عملکرد در سه حیطة همیشه، گاهی و هرگز با نمرات به ترتیب ۲ و ۱ و ۰ رتبه‌بندی در مرحله اول وضعیت رفتارهای پیشگیری‌کننده از اثرات زیان‌بار و سایر متغیرهای موردنظر در دو گروه کتابچه و فیلم موردبررسی قرار گرفت. اطلاعات این مرحله با نرم‌افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این مطالعه دو گروه دانش‌آموز موردبررسی قرار گرفتند. جهت گروه اول روش گروهی شامل سخنرانی به همراه نمایش کلیپ کارتونی و برای ایجاد مشارکت و حضور فعالانه برای فراگیران یک مسابقه آموزشی درباره محتوی فیلم و پاورپوینت‌ها طراحی شد. جهت گروه دوم روش آموزش گروهی سخنرانی همراه با پرسش و پاسخ و در پایان جلسه کتابچه آموزشی بین دانش‌آموزان توزیع شد. محتوای آموزش بر اساس نتایج و شامل مطالبی درباره مضرات و فواید نور خورشید، راه‌های محافظت در برابر خطرات اشعه ماوراءبنفش نور خورشید، روش‌های صحیح استفاده از کرم ضد آفتاب و دیگر وسایل پیشگیری‌کننده، سرطان پوست و علائم آن و وسایل حفاظت شخصی (کلاه - عینک - پیراهن آستین‌بلند) تدوین گردید. بعد از پایان مداخله آموزشی دو ماه زمان انتظار برای ایجاد تغییرات رفتاری برای گروه مداخله در نظر گرفته شد، سپس بعد از گذشت دو ماه مجدداً اطلاعات افراد در دو گروه مجدداً گردآوری شد. سپس اطلاعات گردآوری شده از پرسشنامه‌ها با کمک نرم‌افزار SPSS وارد کامپیوتر شده و با استفاده از آمار توصیفی شامل جداول، میانگین، نمودار، دامنه تغییرات و نیز آمار تحلیلی شامل آزمون‌های تی زوجی، تی مستقل، و کای اسکوئر موردبررسی قرار گرفتند.

عقاید، افکار، اطلاعات و آموزش مهارت دانش‌آموزان استفاده کرد. آموزش زمانی مؤثر و منظم خواهد بود که در کنار سخنرانی از رسانه‌های آموزشی استفاده شود. این نکته ثابت شده است که اثری که رسانه‌ها در ذهن می‌گذارد عمیق‌تر، و دقیق‌تر از اثری است که ارائه همان پیام از طریق نوشته و یا کلمات و صحبت ایجاد می‌شود. استفاده از روش‌های مختلف آموزش از جمله نمایش فیلم و ارائه پاورپوینت با تصاویر و رنگ‌های شاد و هیجان‌انگیز و کتابچه می‌تواند در افزایش سطح آگاهی‌های این گروه تأثیر مثبت داشته و نهایتاً در بهبود رفتارهای پیشگیری از سرطان پوست مؤثر باشد هم‌چنین در سنین دبستان و راهنمایی بهتر است از روش‌هایی استفاده شود که فراگیر در حین آموزش از آن لذت نیز ببرد (۱۷). بنابراین این پژوهش باهدف مقایسه تأثیر دو روش آموزشی کتابچه و نمایش کلیپ کارتونی در دانش‌آموزان پسر انجام شده است.

روش کار

این مطالعه نیمه تجربی با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای بر ۲۰۰ دانش‌آموز پسر ابتدایی شهر زاهدان در سال ۱۳۹۲ انجام شد. تعداد نمونه‌ها بر اساس سطح اطمینان ۹۵٪، توان آزمون ۸۰٪، میانگین ۸ و انحراف معیار ۲/۵ بود (۱۸). تعداد ۱۰۰ نمونه در هر گروه (کتابچه و کلیپ کارتونی) محاسبه شد. روش نمونه‌گیری بر اساس تقسیم‌بندی شهر زاهدان به ۲ ناحیه آموزش و پرورش ۲۱ و سپس انتخاب ۴ مدرسه از هر ناحیه (حاشیه - مرکز) به صورت تصادفی انجام شد. پس از تأیید پژوهش با شماره ۵۹۴۹ در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی زاهدان جهت رعایت اصول اخلاقی از اداره آموزش و پرورش زاهدان مجوز لازم کسب شد و سپس هماهنگی‌های لازم انجام گردید. ابتدا فرد پژوهشگر خود را معرفی و دانش‌آموزان قبل از تکمیل پرسشنامه توجیه گردیدند و در صورت عدم تمایل برای شرکت در طرح جز نمونه‌ها در طرح شمرده نمی‌شدند که البته موردی جهت عدم شرکت نبود. اطلاعات افراد در دو گروه کتابچه و فیلم توسط پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شد. ابزار مورد استفاده پرسشنامه‌ای شامل اطلاعات دموگرافیک (۴ سؤال) و سؤالات مربوط به آگاهی (۹ سؤال) و رفتارهای پیشگیری‌کننده (سؤال ۷) بود. روایی محتوا و صوری پرسشنامه زیر نظر متخصصین

نتایج

آماري تي زوجي نشان داد اختلاف میانگین تغییر نمرات آگاهی، بین دو گروه کتابچه و فیلم معنی دار می باشد ($p < 0/001$). این تغییر در گروهی که تحت آموزش توسط نمایش فیلم و انیمیشن قرار گرفتند به طور معنی داری بیشتر از گروه کتابچه است و مثبت می باشد که این نتایج بیانگر آن است که آموزش توسط نمایش فیلم و انیمیشن موثرتر و برانگیزانندگی بیشتری نسبت به کتابچه دارد (جدول ۱). در خصوص رفتار نتایج حاصل از آزمون آماری تی مستقل نشان داد قبل از مداخله تفاوت معناداری بین گروه فیلم و کتابچه نبود ($p = 0/847$) ولی بعد از مداخله تفاوت بین میانگین ها مشاهده شد. ولی نتایج حاصل از آزمون آماری تی زوجی نشان داد اختلاف میانگین تغییر نمرات رفتار، در گروه فیلم معنی دار می باشد ($p < 0/001$)، که این تغییر بیانگر آن است که آموزش از طریق فیلم جهت تغییر رفتار مؤثرتر می باشد.

در مجموع اطلاعات مربوط به ۲۰۰ نفر از دانش آموزان پسر پایه ی ششم ابتدایی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته های اطلاعات زمینه ای در دو گروه نشان داد سطح تحصیلات ۶۳ و ۷۲٪ پدران و مادران زیر دیپلم، ۲۰ و ۱۹/۵٪ آن ها دیپلم و ۱۷ و ۸/۵٪ پدران و مادران به ترتیب تحصیلات دانشگاهی داشتند و آزمون آماری کای اسکوئر نشان داد که والدین در دو گروه کتابچه و فیلم از نظر سطح تحصیلی اختلاف معنی دار آماری نداشتند ($p > 0/05$). همچنین ۷۳/۶٪ پدران دارای شغل آزاد و ۲۶/۴٪ آن ها کارمند بودند اما ۸۹/۳٪ مادران خانه دار و ۹/۷٪ آن ها کارمند بودند. نتایج حاصل از آزمون آماری تی مستقل نشان داد قبل از مداخله تفاوت معناداری بین گروه فیلم و کتابچه نبود ($p = 0/567$) ولی بعد از مداخله تفاوت بین میانگین ها مشاهده شد. و نتایج حاصل از آزمون

جدول ۱- مقایسه میانگین نمرات آگاهی قبل و بعد از مداخله در دو گروه کتابچه و فیلم

میانگین و انحراف استاندارد نمرات				
گروه	قبل از آموزش	بعد از آموزش	تغییرات نمرات قبل و بعد از آموزش	ارزش p بعد از آموزش
کتابچه	۹/۷۵ ± ۲/۵۲	۱۱/۱۳ ± ۲/۸۷	۱/۳۸	$p < 0/001$
فیلم	۹/۵۵ ± ۲/۳۸	۱۵/۸۸ ± ۲/۳۶	۶/۳۳	$p < 0/001$
مقدار p قبل از آموزش	$P = 0/567$	$p < 0/001$		

جدول ۲- مقایسه میانگین نمرات آگاهی قبل و بعد از مداخله در دو گروه کتابچه و فیلم

میانگین و انحراف استاندارد نمرات				
گروه	قبل از آموزش	بعد از آموزش	تغییرات نمرات قبل و بعد از آموزش	ارزش p بعد از آموزش
کتابچه	۶/۲۲ ± ۲/۵۲	۵/۸۹ ± ۱/۶۷	۰/۳۳	$p = 0/236$
فیلم	۶/۱۵ ± ۲/۶۹	۷/۶۷ ± ۱/۹۱	۱/۵۲	$p < 0/001$
مقدار p قبل از آموزش	$P = 0/847$	$p < 0/001$		

بحث

مطالعه حاضر اثربخشی دو روش آموزشی کتابچه و فیلم و انیمیشن را مورد بررسی قرار داد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد میانگین نمره آگاهی بعد از مداخله نسبت به قبل از مداخله در دو گروه افزایش معناداری داشته است که این نشان‌دهنده مؤثر بودن هر دو روش در تغییر سطح آگاهی است در مقایسه بین نمره آگاهی در دو گروه میانگین نمره در گروه کتابچه ۱۱/۲۹ در حالی که در گروه فیلم و انیمیشن میانگین نمره ۱۵/۸۷ می‌باشد. که تفاوت معنادار افزایش آگاهی از طریق نمایش فیلم و انیمیشن نسبت به کتابچه را نشان می‌دهد ($p < 0/001$)، که با مطالعات صدر زاده و صفری و عابدیان و اکبری همخوانی دارد (۱۹-۲۲).

این نتایج بیانگر آن است که در هر دو گروه استقبال خوبی از آموزش به عمل آمده است و دانش آموزان شنوندگان خوبی برای موضوع آموزش بودند. در گروه نمایش فیلم به خاطر انیمیشن‌های جذاب و کودکانه و مسابقه آموزشی که در مورد پیام‌های بهداشتی فیلم و انیمیشن طراحی شده بود نوعی شادابی و هیجان و همکاری در دانش آموزان مشاهده گردید.

استفاده از روش‌های فعال آموزش مثل نمایش فیلم تأثیر شگرفی بر آگاهی افراد خصوصاً دانش آموزان مقطع دبستان دارد زیرا اولاً "حس کنجکاوی و قدرت حدس زدن دانش آموزان را بالا می‌برد و ثانیاً" باعث می‌شود دانش آموزان تجربیات دیگران را در قالب داستان به خود نسبت دهند و آن را در ذهن خود درونی کنند (۱۷).

در مطالعه حاضر میانگین نمره رفتارهای محافظت‌کننده در برابر نور خورشید در گروه نمایش فیلم و انیمیشن میانگین نمره رفتار بعد از مداخله افزایش یافت و این افزایش معنادار بود در حالی که در گروه کتابچه افزایشی مشاهده نشد نتایج این مطالعه نشان‌دهنده مؤثر بودن فیلم و کلیپ کارتون در ارتقا رفتارهای محافظت‌کننده در برابر نور خورشید می‌باشد. کارتون‌ها به خاطر مجموعه پیام‌هایی که به مخاطب خود می‌رسانند بسیار باارزش هستند تماشای فیلم‌های کارتون برای کودکان خود یک موقعیت یادگیری است. آن‌ها اغلب از طریق مشاهده رفتار دیگران را یاد می‌گیرند.

نتایج مطالعه‌ی کودی^۱ و همکاران که به بررسی آگاهی، رفتار و نگرش در دانشجویان دانشگاه استرالیا درباره‌ی سرطان پوست و ارزیابی اثر ارائه فیلم بعد از ۱۰ هفته پرداخت، نشان داد که فیلم باعث افزایش رفتارهای محافظت‌کننده در برابر سرطان پوست در افراد مورد مداخله در مقایسه با گروه کنترل شد. این نتایج با نتیجه مطالعه حاضر همخوانی دارد (۲۳). سایر مطالعات هم با مطالعه حاضر همخوانی دارند (۲۴).

فیلم و انیمیشن به همراه پاورپوینت به علت تصاویر متحرک رنگی و اسلایدهای آموزشی در پاورپوینت با پیام‌های کوتاه و رنگ‌ها و تصاویر شاد قوه تخیل دانش‌آموز را به کار می‌گرفت و او را با مسئله آموزش به صورت کاربردی درگیر می‌کرد و نوعی هیجان و شادابی و همکاری را در دانش‌آموز ایجاد می‌کرد که این می‌تواند عامل اصلی در این اثربخشی و برانگیزانندگی فیلم نسبت به کتابچه عنوان کرد (۱۷).

بررسی‌های متعددی نشان دادند که در معرض قرار گرفتن اطلاعات و رفتارهای سلامت از طرق رسانه‌های سرگرم‌کننده حتی به صورت مختصر تأثیر قوی دارد. آواپتیو^۱ در تحقیقی در سال ۲۰۰۸ نشان داد که وسایل ارتباطی به علت اضافه شدن تصاویر متحرک رنگی، عامل اصلی در اثربخشی و برانگیزانندگی و انتقال پیام سلامت از لحاظ احساسی و هیجانی می‌شود (۲۵).

یکی از محدودیت‌های مطالعه جمع‌آوری داده‌های مرتبط با رفتارها از طریق خود گزارشی بود؛ که ممکن است در ارزیابی نتایج تورش ایجاد کرده باشد. جهت سنجش رفتارهای محافظت‌کننده دانش آموزان مطالعات بیشتری لازم است. همچنین این مطالعه بر دانش آموزان پسر انجام شد؛ لذا برای مقایسه تفاوت جنس در استفاده از وسایل محافظت‌کننده پژوهش بر روی دانش آموزان دختر نیز ضروری است.

نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از این مطالعه بیانگر تأثیر بهتر و بیشتر آموزش از طریق نمایش فیلم و کلیپ کارتون برای گروه سنی مورد مطالعه می‌باشد.

^۱Cody^۱Awopetu

تشکر و قدردانی

پژوهشی دانشگاه و کلیه افرادی که در جمع‌آوری اطلاعات همکاری نمودند همچنین از کلیه مسئولین مدارس نمونه‌گیری شده سپاس‌گذاری می‌گردد.

این مطالعه بخشی از پایان‌نامه درجه کارشناسی ارشد است که توسط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی زاهدان حمایت مالی شد. بدین‌وسیله از همکاری صمیمانه معاونت محترم

References:

- 1-Saraiya M, Glanz K, Briss P, Nichols P, White C, Das D. Preventing skin cancer: findings of the Task Force on Community Preventive Services on reducing Exposure to Ultraviolet Light. *J Dermatology* 2004;140(2):251.
- 2- Kasparian NA, McLoone JK, Meiser B. Skin cancer-related prevention screening behaviors:a review of the literature. *J Behav Med* 2009; 32(5):406-428.
- 3- Twombly R. New carcinogen list includes estrogen, UV radiation. *J Natl Cancer Inst* 2003;95 (3):185-186.
- 4-Dobbinson S, Wakefield M, Hill D, Girgis A, Aitken JF, Beckmann K, et al. Children's sun exposure and sun protection: prevalence in Australia and related parental factors. *J Am Acad Dermatol* 2012; 66(6):938-947.
- 5- Shahbazi D, Danesh A. Investigate of cancer prevalanc in Relevant of UV ray in Chaharmahal and Bakhtiari Province during 5 year (1998-2002). *Med Univ Shahrekord* 2004; 6(1): 7-13.
- 6- Kullavanijaya P, Gim WH. Photo protection. *J Am Acad Dermatol* 2006; 52(6):937-962.
- 7- González S, Fernández-Lorente M, Gilaberte-Calzada Y. The latest on skin photoprotection. *Clin Dermatol* 2008 ;26(6):614-626.
- 8- Maleki M, Javidi Z, Taheri AR, Ebrahimi Rad M, Hamidi H, Foomani F, et al. Their awareness about the effects of sunlight on the skin, the skin needs sun protection methods. *J Mashhad Univ Med Sci* 2008;51(3):165-170.
- 9- Haj Heydari Z, Ali Mohammadpour R, Mohammadi Chelmardi Y. Evaluation of the awareness level of patients referred to sari dermatologic clinics about sunscreen usage in the summer and autumn of 2004. *Iran J Dermatology* 2006;9(1):66-70.
- 10-Baghianimoghaddam MH, Mohammadi S, Mazloomi SS, Norbala MT. The effect of Educational intervention Based on Protection Motivation Theory on Skin Cancer Preventive Behavior in Female High School Students in Yazd. *Ofogh-eDanesh* 2011;17(2):27-34.
- 11- Reinau D, Meier C, Gerber N, Hofbauer GF, Surber C. Sun protective haviour of primary and secondary school students in North-Western Switzerland. *Swiss Med Wkly* 2012 Feb 24;142:w13520.
- 12- Wright C, Reeder AI, Gray A, Cox B. Child sun protection: sun-related attitudes mediate the association between children's knowledge and behaviours. *J Paediatr Child Health* 2008 Dec;44(12):692-698.
- 13- Tempark T, Chatproedprai, S, Wananu,kul S. Attitudes, knowledge, and behaviors of secondary school adolescents regarding protection from sun exposure: a survey in Bangkok, Thailand. *Photodermatol Photoimmunol Photomed* 2012 Aug;28(4):200-206.
- 14- Hatch KL, Osterwalder U. Garment as solar Ultraviolet radiation screening materials . *Dermatol Clin* 2006; 24(1):85-100.
- 15- Saraiya M, Glanz K, Briss PA, Nichols P, White C, Das D, et al. Interventions to prevent skin cancer by
- 16-Safary M,Pakpoor A, SHojaeizadeh D, Sanaeinasab H. Education Technology In Health Field. Tehran: Entesharat Sobhan ;2011.125-126.
- 17- Naderifard M, Akbarizadeh M, khababaei Gh, Bayat M. Comparison of lecture and video showing training effect on male student's awareness of lementary third grade in Zahedan city about prevention of accidents in educational year of 2006-2007. *J Jahrom Univ Med Sci* 2012; 9 (4):47-53.
- 18- Brain T, Mc Clendon, Prentice-Dunn S. Reducing skin cancer risk: an intervention based on protection motivation theory. *J H Psych* 2001;6(3): 321-328.
- 19-Sadrzade Y. Compairson of effect of tow education Metods of brecfast nutrition in performance of junior school gairls Thran educational Region 6. *Res J heathh School Res Instit* 2005;4(1):65-72.
- 20-Safary M. Compairson of tow metods lecturing and discussion learning level and satisfacation of students . *J Thran Univ Med Sci* 2006;6(1):59-66.
- 21- Akbari M, Hashemi F, Nosratabadi T. Comparison of lecture, group discussion and educational package training methods effectiveness on awareness level of male students of Tabris high school about drugs in 2011. *Train evaluat Quart* 2014;7(25): 59-74.
- 22- Abedian, Z, Navaii, M. Comparison of playing the role and lecture training methods on knowledge, attitude and operation of first pregnancy women about pregnancy. *Iranian J Obstetrics Gynecol Infertil* 2012;15 (1):25-35.
- 23- Cody R, Lee Ch. Behaviors, beliefs and intentions in skin cancer prevention. *J Behav Med* 1990; 13(4):373-389.
- 24- Momeni L, Yarahmaadi N, Haghani H. Comparison of training with VCD and booklet in two different times on anxiety before operation among Patients undergoing coronary artery bypass graft. *Iranian J Nursing* 2007;21(56):81-93.
- 25-Awopetu O, Brimacombe M, Cohen D. Fetal alchool syndrom disorder pilotMedia intenvation in New Jersey. *Con J Clin Pharmacol* 2008;15(1): 124-131.